

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATT

«Historiefiksert»?

FORSKING
Pål Ketil Botvar
og Olaf Aagedal

Klassekampen hadde laurdag 9. mai eit større oppslag om resultatene frå forskingsinstituttet KIFO si gransking av grunnlovsjubileet 2014, der overskriftene gjev ei svært misvisande bilete av våre konklusjonar. Her står det at jubileet var «Historiefiksert» og at «Den offisielle jubileringa var mest opptatt av papira frå 1814, ifølgje granskinga av jubileet».

Vi har aldri karakterisert jubileet som «historiefiksert». Jubileet var «historieforankra» på den måte at feiringa

tok utgangspunkt i historiske hendingar og formidla kunnskap om 1814-historien. Slik sett var det ulikt det førre store nasjonale jubileet, 2005-markeringa av unionsoppløysinga, som var prega av mange historielause folkefestar. Vår forsking om grunnlovsjubileet viser at overraskande mange har delteke i kunnskapsformidlande arrangement (som foredrag og utstillingar) og mange seier at dei har lært meir om 1814-historien og grunnlova. Jubileet har også skapt stor interesse og aktivitet i historielaga om lokal 1814-historie.

Pål Ketil Botvar og Olaf Aagedal, forskarar ved KIFO
olaf.aagedal@kifo.no

Vår forbanna plikt

FLYKTNING-KATASTROFEN
Leiv Olsen

Ottar Brox meiner import av billig arbeidskraft er ei dårleg erstatning for effektiv hjelp til den fattige verda. Der er me einige. Men 5. mai skreiv Brox om noko anna: flyktingar som druknar i Middelhavet. Dei som vil importera arbeidskraft frå fattige land, sender dei ikkje ut på havet i synkeferdige båtar. Reiser dei på den måten, er det fordi forholda i heimlandet er ulevelege. Det er EU (og Norge) som tvinger dei til å våga livet på den måten. Når flyktingane likevel vågar seg over havet,

er det fordi dei ikkje held ut tilstanden heime – og då vil dei halda fram å komma, same kor mykje me prøver å hindra dei (viss dei ikkje blir sperra inne).

Å berga folk frå drukna, skaper berre problem, og er ei skinnløyising – skreiv Brox 5. mai. Det var dine ord, du treng ikkje skylda på norsk debattkultur. Du blandar i hop to ulike problem: at folk flyktar frå fattigdom og forfølgelse, og at kapitalen organiserer import av billig arbeidskraft frå utlandet. Flyktingar er det vår forbanna plikt å hjelpa, sosial dumping er noko svineri me må få slutt på.

Leiv Olsen, Stavanger
leolsen@online.no

Vann og biler

PRODUKSJON
Mathias Barra

Hei John David Nielsen. 200 gram biff «koster» cirka 3000 liter vann (varierende estimer). At en hel bil bare «koster» 400.000 liter (innlegget ditt 18. mai) gjør den slik sett temmelig billig – 0,4 liter per gram biff versus 15 liter per gram biff.

Å produsere én million biler nyttiggjør seg da av 0,4 km² vann: omtrent 0,71 prosent av Mjøsa (Wikipedia), eller, den mengden som renner gjennom et tverrsnitt av Glomma i løpet

av en knapp uke (Wikipedia). Verdens bilprodusenter produserte i 2014 om lag 89,7 millioner biler, noe som da krevde omtrent to tredjedeler av mjøsas samlede vannbeholdning (Wikipedia). Tilbake til kjøttet: med et forbruk av 77 kilo kjøtt per person per år, forbruker produksjonen av kjøttet (vi antar sammenlignbart vannforbruk som biff) alene om lag 5,7 km² med vann. Alle tall er omtrentlige.

Konklusjonen? Om én liter vann er mye eller lite er svært kontekststøvet.

Mathias Barra, matematiker
Mathias.Barra@ahus.no

Regjeringen svikter barnevernet

BARNEVERN
Petter Furulund

Ingen tidligere regjering har så tydelig understreket at privat sektor har en sentral rolle i effektivisering av offentlig sektor. Den økte bruken av konkurranse som regjeringen, i regjeringens politiske plattform, mener vil bidra til bedre tjenester og effektivisering, skal også omfatte velferdstjenestene. Med en slik politisk plattform skapes det forventninger i privat sektor, og ikke minst i den delen av privat tjenestesektor som den forrige regjeringen slet med å anerkjenne.

For NHO har det hele tiden vært viktig å få gjennomslag for at konkurranse fungerer best når den foregår på like vilkår for alle involverte deltagere. Det må være kvalitet og ressursbruk som avgjør om en tjenestetilbyder vinner konkurransen om å utføre tjenester på vegne av det offentlige. For velferdstjenester er det selsvagt kvalitet som må være det viktigste.

Derfor blir skuffelsen så stor når denne regjeringen viderefører den rødgrønne politikken som forskjellsbehandlet tilbydere av dokumentert gode velferdstjenester på bakgrunn av eierform. Dette skjer nå i barnevernet når barneminister Solveig Horne går vekk fra sitt eget slagord om «Ett barn er et barn», til å videreføre de rødgrønnes rangering av tilbyderne etter hvordan de er organisert. I denne rangeringen komme de private tilbyderne lavest på rangstigen, etter de private ideelle og offentlige

egenregi. Konkurransetilbudene endres og det blir ikke lenger kvalitet og barnets beste som avgjør. Isteden er fokus på eierform og pensjonsløsning. Det er en kjent sak at de fleste i privat sektor har innskuddsbasert pensjon mens man i det offentlige har ytelsesbasert.

Regjeringen har ikke klart å finne en løsning på de såkalte historiske pensjonsforpliktelsene et fåtall ideelle aktører har pådratt seg. Det er nedsatt et ekspertutvalg med mandat til å finne en løsning på dette. I en ny rapport fra Varde Hartmark – Markedsanalyse av barnevernstjenester – på oppdrag av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), har man analysert virkningene av pensjonsforpliktelsene på aktørene i barnevernet. Rapporten viser at flere ideelle aktører for lengst har gått fra ytelsespensjon til innskuddspensjon. Noen få henger igjen. Rapporten viser at de kommersielle aktørene driver mer kostnadseffektivt enn de ideelle, uavhengig av pensjonsordning. Rapporten konkluderer om pensjon med at et forslag om å dekke inn de historiske pensjonsutgiftene for ideelle organisasjoner ikke alene vil utjevne konkurransen med kommersielle virksomheter.

I mellomtiden vil barneminister Solveig Horne likevel, i tråd med ønsket fra mellompartiene, skjerme de ideelle aktørene fra konkurranse gjennom kontrakter som skal løpe i seks år. Hva betyr så det for barna? Dersom et eksisterende tilbud må legges ned fordi det ikke har den foretrukne eierformen, betyr det at barn

må flytte. Alle med innsikt i barnevern vet at flytting av barn i en slik situasjon er uheldig for barnet. Det er noe man absolutt bør tilstrebe å unngå.

Både for barna som tilbudene er til for og for kommunene som sitter med ansvaret, blir konsekvensen at valgfriheten begrenses. Konsekvensene for de private tilbyderne av barnevern blir særlig alvorlige for små aktører. For kommunene betyr dette at man har færre tilbud å velge mellom. Valgfriheten innskrenkes

Det hører med til saken at EUs nye og vedtatte direktiv om offentlige anskaffelser begrenser rommet for å forskjellsbehandle tilbydere på bakgrunn av eierform. Med de nye anskaffelsesreglene, som blir implementert i norsk rett i 2016, fjernes det unntaket man har hatt i anskaffelsesreglene om at man kan skjerme ideelle organisasjoner fra konkurranse ved kjøp av helse- og sosialtjenester. Derimot kan ideell sektor kan gis fortrinns på andre måter, som for eksempel subsidier.

Denne regjeringen prioriterer forholdet til Europa høyt. Vi har en egen statsråd for EØS-saker. Er det denne regjeringens hensikt å bevisst omgå hensikten i et vedtatt direktiv som vil bli implementert i Norge tidlig neste år? Der er jo nettopp det som skjer dersom man inngår langsiktige avtaler som skal gjelde lenge etter at direktivet har blitt norsk rett. For å få klarhet i hva som er mulig, vil vi forfølge dette i form av en klagesak for Esa.

Petter Furulund, adm.dir. NHO Service
petter.furulund@nhoservice.no

Hvor skal du, ridder Larsen?

OSVALD-MONUMENTET
Hilde Maisey

Åre være Bård Larsens kamp mot totalitære og menneskefiendtlige ideer. Det er en livsviktig kamp. Samtidig kjennes det riktig å påpeke at han ikke står i den helt alene, ei heller at høyresiden står i den mot venstresiden. Begge sider har gjort sine overskridelser, og dersom vi skal ha et reelt håp om at dette skal ta slutt, bør vi forstå oss selv kritisk i stedet for å angripe hverandre med dundrende selvsforherligelse.

Nå er det kanskje nettopp denne selvsforherligelsen Bård Larsen er ute etter i diskusjonen rundt Osvaldmonumentet. Kanskje er det viktig å si dette: at selv om man sto i kampen mot nazismen, gjorde man det

ikke nødvendigvis ut av edle, liberale grunner. Ei heller slåss man på en menneskekjærlig måte. Det engelske flyvåpenets brannbombing av tyske byer er ett eksempel. Det er med andre ord ikke bare en konflikt mellom høyresiden og venstresidens verdensbilde og deres moralske overlegenhet i kampen mot nazismen vi ser komme til overflaten, det er

Det er en livsviktig kamp. Samtidig kjennes det riktig å påpeke at han ikke står i den helt alene.

et spørsmål om hva man kan tillatte seg i krig, hvilke krefter man slipper løs og hva man ser seg nødt til å gjøre for å vinne den.

Bård Larsen skriver 15. mai at «det har med ett blitt nærmest ufinnt å mene noe om hvordan vårt offentlige

rom skal prydes». Her har han kanskje ikke forstått hva det er han tas til inntekt for å mene. Når jeg leser innleggene hans, forstår jeg det slik at han sier seg uenig med historieforståelsen som ligger til grunn for monumentet – og at det derfor må fjernes.

Derfor kjennes det viktig å understreke at kunst skal gjøre mye mer enn å pryde, også den offentlige kunsten. Et minnesmerke skal minne om noe som har hendt, men skal samtidig gi rom for tanke, for erkjennelse og samtidig gi plass til uenighet. Du skal kunne høre deg selv tenke noe som også går på tvers av det kunsten sier. Kunsten skal først og fremst gi oss rom for denne tolkningsfriheten.

Det hadde vært befriende om riddere som skal forsvare oss mot totalitære tanker innså det.

Hilde Maisey, Oslo
hildemaisey@mac.com